

El **vermell** és el color del poder (vestit dels sacerdots, cardenals, reis, nobles i emperadors). Pensem de quin color és la catifa que posem a terra per rebre una persona important: vermella.

Com que crida l'atenció fàcilment, en molts llocs del món es fa servir per senyalitzar i per indicar emergència, perill, atenció, prohibició i aturada. És el color amb què indiquem les rebaixes, les faltes d'ortografia, els dies festius en el calendari i, si no tenim diners al bancs, és que estem en números vermells.

Ah, i si algú us fa passar vergonya, de ben segur que us tornareu o us posareu vermells.

Font: *Símbols*, Ajuntament del Prat de Llobregat, Consorci per a la Normalització Lingüística, TERM CAT, Centre de Formació d'Adults Terra Baixa i Centre de Promoció Social Francesc Palau

- avinat** Del color del vi.
- carmesí** Vermell fosc, amb un punt de blau.
- carmí** o **carminat** Vermell purpuri.
- coral·lí** De color de coral.
- encès com un lluquet** Dit d'una persona que es posa vermella.
- enrojolar-se** Tornar-se vermell.
- flama** Color de foc. *Quatre escuts, tots pintats d'or i flama* (Tirant lo Blanc).
- grana** Color vermell encès, com el que hom extreu de la cotxinilla. *Un penó or i grana*.
- granat** Vermell fosc.
- igni** De color de foc.
- ponçó** Vermell de rosella.
- roig** Vermell amb un punt de groc.
- rogenc** Que tira a roig. *Una terra rogenca*.
- rogent** Dit del cel vermellós.
- rubescent** Una mica vermell, que s'envermelleix.
- rubicund** Vermell, aplicat al color de la pell. *Era una noia de poble, fresca i rubicunda*.
- rubiginós** De color de rovell.
- ruboritzar-se** Tornar-se vermell.
- rutilant** Que brilla amb un esclat roig viu.
- sang de bou** Vermell fosc.
- sufocar** Fer posar vermell.
- vermellejar, rogejar** Ser més o menys vermell.
- vermellós** o **vermellenc** Que tira a vermell.
- vermelló** Color de rosella.
- vinaci, vinós** Del color del vi negre.

Fonts: *Diccionari de sinònims Franquesa* i DCVB

Vermell ↗

Atlas lingüístic del domini català

? Consultes

Fonts: DIEC2, OPTIMOT, RODAMOTS, TERM CAT

Verd clar, gris perla, etc.

Hi ha una sèrie d'expressions que serveixen per designar colors amb matisos cromàtics. S'obtenen de la combinació de noms de colors entre si o bé afegint a un color altres modificadors. Aquests compostos s'escriuen amb els elements que els conformen separats i sense guionet. Per exemple: *verd clar, vermell fosc, blau marí molt fosc, blau verd, gris rogenca, verd blavós tirant*

a gris, marró vermellós, gris perla, blau cel brillant, groc canari, verd poma, etc.

Quan aquestes expressions acompanyen un nom en aposició, no hi concorden: *vestits blau marí* i *bruses blau marí, cintes verd clar* i *cinta verd clar*.

Amb el mateix significat, també es fan servir aquestes expressions en sintagmes preposicionals: *uns vestits de color blau marí, unes cintes d'un to verd clar*.

177

20
anys
2001-2021

Verd-i-negre, blanc-i-blau

Hi ha uns casos molt concrets de compostos que fan referència a un equip esportiu, en què es coordinen, per mitjà de la conjunció *i*, dos noms de colors. Malgrat que en general els compostos s'escriuen aglutinats (per exemple: *alliola* o *coliflor*), cal escriure'ls amb guionet si hi pot haver un problema de pronúncia. Aquest és el cas, per exemple, dels compostos *blanc-i-blau* i *verd-i-negre*. Cal tenir en compte que aquests compostos, quan han de fer el plural, flexionen només l'element final. Per exemple: *els seguidors blanc-i-blaus* i *les penyes blanc-i-blaves*, *els seguidors verd-i-negres* i *les penyes verd-i-negres*.

Blaugranes o blaugrana?

Un cas especial dels compostos coordinats de noms de colors és l'adjectiu *blaugrana*, que s'ha lexicalitzat i pot ser invariable (és a dir, no flexiona en gènere i nombre) o bé pot flexionar en nombre. Per exemple: *les jugadores blaugrana*, *els seguidors blaugranes*. Convé notar que la forma invariable (*les jugadores blaugrana*) té més tradició.

Magenta

Varietat de fucsina, que tenyeix de color vermell porpra.

Números vermells

Situació deutora d'un client amb relació a un banc, sigui en un compte concret, sigui en el seu saldo global amb l'entitat.

Vermell com...

Per indicar que una persona està molt vermella de cara podem usar les expressions *vermell com un pebrot*, *com un tomàquet*, *com un bitxo* o *com un perdigot*.

Etimologia de vermell

Del llatí *vermiculus*, diminutiu de *vermis*, 'cuc', aplicat també en llatí a la cotxinilla, d'on extreien un colorant per produir el color escarlata.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **tenir el cap a tres quarts de quinze**. La resposta correcta era la **2. Estar molt distret d'allò que fa al cas**. El guanyador ha estat Joanma Gómez, casteller, morat i seguidor de *L'Estenedor*.

Ara preguntem què vol dir **als quatre vents**?

1. En abundància.
2. Molt lluny.
3. En totes les direccions.
4. Amb bona ventilació.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpnl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una nova samarreta model *Refrany*s dissenyada al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals

Pebrot de romesco

És una varietat de pebrot vermell (*Capsicum annuum*) de color grana, allargat i d'uns dos centímetres i mig d'ample, menys carnós i de pell més gruixuda que la nyora que s'empra sec com a condiment.

El pebrot de romesco s'utilitza sovint a la cuina catalana en els guisats i també per a la salsa de romesco. El seu nom en castellà és *pimiento choricero*.

Webs

- **La temperatura i la pluja? O també podem dir les temperatures i les pluges?** | TERMCAT.
- **Quin nom reben els vents segons la seva força?** | TERMCAT.
- Es publica en línia el **Lèxic d'al·lèrgies** | TERMCAT.
- **Diccionari de meteorologia**. Amb les denominacions i la definició en català i els equivalents en castellà, francès i anglès | TERMCAT.

Ajuntament de Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA